

Güvender 9. Sınıf Fizik (Formüller)

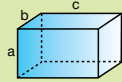
1. BÖLÜM

Madde ve Özellikleri

Düzgün geometrik cisimlerin hacimleri,

Küpün hacmi
 $V = a^3$

Prizmanın hacmi
 $V = a \cdot b \cdot c$

Silindirin hacmi
 $V = \pi r^2 \cdot h$

Kürenin hacmi
 $V = \frac{4}{3} \cdot \pi \cdot r^3$

Koninin hacmi
 $V = \frac{1}{3} \cdot \pi r^2 \cdot h$

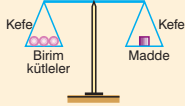
- Kuru kumun içindeki havanın hacmi

$$V_{\text{hava}} = V_{\text{beklenen}} - V_{\text{karışım}}$$

2. BÖLÜM

Kütle ve Öz Kütle

- Binici kütlesi m, bölme sayısı N olan terazide tartılacak en küçük kütle değeri, yani terazinin duyarlılığı $\frac{m}{N}$ dir.

- Kütle m olan bir cismin çekim ivmesinin g olduğu bir yerdeki ağırlığı $\vec{G} = m \cdot \vec{g}$ dir.

- Kütle m, hacmi V olan bir cismin d öz kütlesi,
 $d = \frac{m}{V}$ dir.

- Öz ağırlık, $\rho = \frac{G}{V} = d \cdot g$ dir.

- Karışımların öz kütlesi, $d_K = \frac{m_1 + m_2 + \dots}{V_1 + V_2 + \dots}$ dir.

- d_1 ve d_2 öz kütleli sıvılardan eşit hacimde karışım yapılırsa,

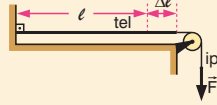
$$d_K = \frac{d_1 + d_2}{2} \text{ dir.}$$

- Eşit kütleli karışım yapılırsa,

$$d_K = \frac{2d_1 \cdot d_2}{d_1 + d_2} \text{ dir.}$$

- Boyu ℓ , kesit alanı S olan tel F kuvveti ile gerilirse telin esneme miktarı

$$\Delta \ell = \frac{1}{k} \cdot \frac{F \cdot \ell}{S} \text{ dir.}$$

3. BÖLÜM

Isı - Sıcaklık

- Celsius (°C), Fahrenheit (°F) ve Kelvin (K) arasındaki dönüşüm formülü,

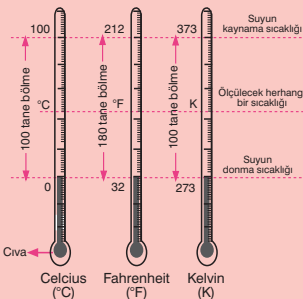
$$\frac{C}{100} = \frac{F - 32}{180} = \frac{K - 273}{100}$$

dür.

- Alınan ya da verilen ısı ve sıcaklık değişimi arasındaki ilişki

$$Q = m \cdot c \cdot \Delta T \text{ dir.}$$

$$\Delta T = T_{\text{yüksek}} - T_{\text{düşük}}$$

- Isı sıgası $= m \cdot c$ dir

- Isı sıgaları eşit olan iki sıvı karıştırılırsa karışımın sıcaklığı,

$$T_{\text{karışım}} = \frac{T_1 + T_2}{2} \text{ dir.}$$

- Erime sıcaklığındaki m kütleli katıyı eritmek için gerekli ısı miktarı,

$$Q = m \cdot L_e \text{ dir. } L_e : \text{Erime ısısı}$$

- Kaynama sıcaklığındaki m kütleli sıvıyı kaynatmak için gerekli ısı miktarı,

$$Q = m \cdot L_b \text{ dir. } L_b : \text{Buharlaşma ısı}$$

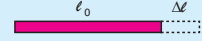
- Hâl değişimi süresince sıcaklık değişmez.

4. BÖLÜM

Genleşme

- Katılarda boyca uzama miktarı,

$$\Delta \ell = \ell_0 \cdot \lambda \cdot \Delta T \text{ dir.}$$

ℓ_0 : ilk boy, λ : uzama katsayısı, ΔT : sıcaklık değişimi

Son boy, $\ell = \ell_0 + \Delta \ell$ dir.

- Katılarda yüzeyce genleşme,

$$\Delta S = S_0 \cdot 2\lambda \cdot \Delta T \text{ dir.}$$

S_0 : ilk yüzey alanı

- Katılarda hacimce genleşme,

$$\Delta V = V_0 \cdot 3\lambda \cdot \Delta T \text{ dir.}$$

V_0 : ilk hacim

- İlk yarı çapı r_0 olan küre, silindire ya da levhanın yarı çapındaki değişim,

$$\Delta r = r_0 \cdot \lambda \cdot \Delta T \text{ dir.}$$

- Bir cismin sıcaklığının artırılması ya da azaltılması sonucu boyut değişimi, fotokopik büyümeye ya da küçülmeye benzetilebilir.

- Sıvılar hacimce genişler.

- Bütün gazlar aynı şartlarda eşit miktar genişler. Dolayısıyla genleşme katsayısı gazlar için ayırt edici özellik değildir.

5. BÖLÜM

Gölge ve Aydınlanma

- Işığın doğrusal olarak yayılması sonucu gölge oluşur.

- Kaynaktan hiç ışık almayan bölge **tam gölge**, bazı kaynaktan ışık alıp, bazılarında alamayan bölge ise **yarı gölge**dir.

- Işık akısı, $\Phi = 4\pi \cdot I$ bağıntısı ile bulunur.

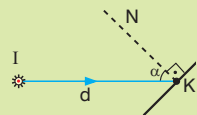
I : ışık akısı

- A yüzeyine, Φ kadar ışık akısı düşerse, yüzeydeki aydınlanma şiddeti, $E = \frac{\Phi}{A}$ dir.

- K noktası çevresindeki aydınlanma şiddeti,

$$E = \frac{I}{d^2} \cdot \cos \alpha$$

bağıntısı ile bulunur.

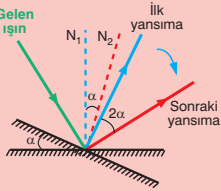
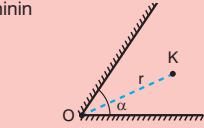
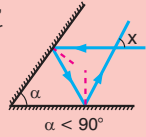
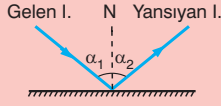
Güvender 9. Sınıf Fizik (Formüller)

6. BÖLÜM

Düzlem Aynalar

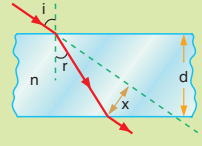
Yansıma Kanunları

- Gelen ışın, normal ve yansıyan ışın aynı düzlemedir.
- Gelme açısı yansıma açısına eşittir.
 $\alpha_1 = \alpha_2$ dir.
- Kesişen aynalar arasındaki açı α ise, düzeneğe gelen ve terkeden ışınlar arasındaki x açısı,
 $x = 180 - 2\alpha$ bağıntısı ile bulunur.
- Kesişen aynalar arasındaki K cisminin toplam görüntü sayısı,
 $n = \frac{360}{\alpha} - 1$ bağıntısı ile bulunur.
- Bütün görüntüler O merkezli r yarı çaplı çember üzerindedir.
- Gelen ışın sabit kalmak şartı ile ayna α açısı kadar döndürülürse, ilk durumda yansıyan ışın ile son durumda yansıyan ışın arasındaki açı 2α olur.

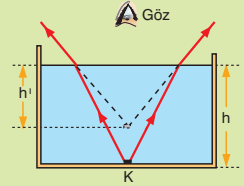
- Işığın d kalınlığındaki paralel yüzölçümde x kayma miktarı,

$$x = d \cdot \frac{\sin(i-r)}{\cos r} \text{ dir.}$$

- Sıvı içindeki bir cismin görünür derinliği,

$$h' = h \cdot \frac{n_{\text{göz}}}{n_{\text{cisim}}} \text{ dir.}$$

- Sapma açısı :

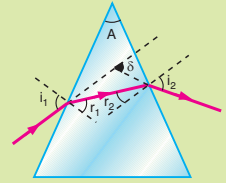
$$\delta = i_1 + i_2 - A \text{ dir.}$$

- Minimum sapma açısı :

$$\delta_{\min} = 2i_1 - A \text{ dir.}$$

- Prizmanın kırıcılık indisi :

$$n_p = \frac{\sin(\frac{\delta_{\min} + A}{2})}{\sin(\frac{A}{2})} \text{ dir.}$$

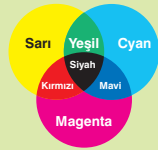

- Işıktaki ana renkler

Kırmızı, Yeşil ve Mavidir.

- Boyada ana renkler

Magenta, Cyan ve Sarı dir.

- Bir cisim üzerine düşen beyaz ışığın hepsini yansıtıyorsa beyaz, hiç yansıtıyorsa siyah, herhangi bir rengi yansıtıyorsa o renkte görünür.

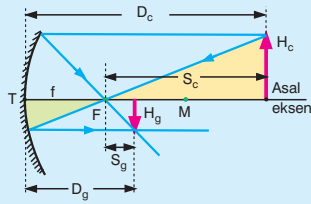
7. BÖLÜM

Küresel Aynalar

$$I. \frac{H_c}{H_g} = \frac{D_c}{D_g} = \frac{S_c}{f} = \frac{f}{S_g}$$

$$II. \pm \frac{1}{f} = \frac{1}{D_c} \pm \frac{1}{D_g}$$

$$III. S_c \cdot S_g = f^2$$

Bağıntıda, görüntü gerçek ise D_g uzaklığı (+), zahirî ise, (-) alınır.

Odak uzaklığı, çukur ayna için (+), tümsek ayna için (-) alınır.

D_c : Cismın aynaya uzaklığı,

D_g : Görüntünün aynaya uzaklığı

H_c : Cismın boyu

H_g : Görüntünün boyu

f : Odak uzaklığı

S_c : Cismın odak noktasına uzaklığı

S_g : Görüntünün odak noktasına uzaklığı

8. BÖLÜM

Kırılma ve Renk

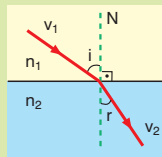
Kırılma Kanunları

- Gelen ışın, normal ve kırılan ışın aynı düzlemedir.

$$2. \frac{\sin i}{\sin r} = \frac{n_2}{n_1} = \frac{v_1}{v_2} \text{ dir.}$$

- Sudan cama geçen ışın için, suyun cama göre bağıl kırılma indisi $\frac{n_{\text{su}}}{n_{\text{cam}}}$ dir.

- Boşluktaki hızı c olan ışığın, kırıcılık indisi n olan ortamdaki hızı, $v = \frac{c}{n}$ dir.

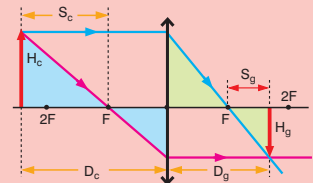
9. BÖLÜM

Mercekler

$$1. \frac{H_c}{H_g} = \frac{D_c}{D_g} = \frac{S_c}{f} = \frac{f}{S_g}$$

$$2. \pm \frac{1}{f} = \frac{1}{D_c} \pm \frac{1}{D_g}$$

$$3. S_c \cdot S_g = f^2 \text{ dir.}$$

Bağıntıda, görüntü gerçek ise D_g uzaklığı (+), zahirî ise (-) alınır. Odak uzaklığı ince kenarlı mercekte (+), kalın kenarlı mercekte ise (-) alınır.

H_c : Cismın boyu

H_g : Görüntünün boyu

D_c : Cismın merceğe uzaklığı

D_g : Görüntünün merceğe uzaklığı

S_c : Cismın odağa uzaklığı

S_g : Görüntünün odağa uzaklığı

- Merceğin odak uzaklığı,

$$\frac{1}{f} = \left(\frac{n_{\text{mercek}}}{n_{\text{ortam}}} \right) \cdot \left(\pm \frac{1}{R_1} \pm \frac{1}{R_2} \right) \text{ dir.}$$

- Odak uzaklığı,

1. Merceğin ve ortamın kırıcılık indisine

2. Merceğin eğrilik yarı çapına

3. Işığın rengine (frekansına) bağlıdır.